

La primera «biblioteca» de Calonge fa cent anys

El 2021 van obrir a Calonge set llibreries i es va convertir en el primer poble de llibres (*booktown*) de Catalunya. Però la primera d'aquestes, un monument amb un armari per a llibres (a l'estil dels passallibres moderns) es va fer ara fa cent anys a iniciativa del mestre Patrici Clara, tot i que es va inaugurar nou anys més tard perquè les inscripcions eren en català.

Text i fotos > **ALBERT VILAR MASSÓ**, historiador i periodista

El municipi de Calonge i Sant Antoni s'ha situat recentment en el mapa cultural català arran de l'obertura de set llibreries. Va ser una iniciativa del regidor de Cultura de llavors, Norbert Botella. La inauguració conjunta de totes es va fer el 10 de desembre del 2021. A part de la marca cultural, l'Ajuntament també volia potenciar l'oferta turística al municipi i crear-hi un dinamitzador econòmic. Per fer-ho possible, es van donar incentius fiscals i també facilitats de lloguer d'espais representatius del nucli antic de Calonge entre els interessats.

De les set llibreries, dues eren generalistes: la Rals Llibres i la Libelista Calonge. Les altres cinc eren especialitzades: Calonge Còmics, La Viatgeria (viatges), Cocollona (cultisme i espiritualitat), Llibooks (infantil i juvenil) i Orient (pensament i medicina oriental). Botella defensava la presència de llibreries especialitzades amb la finalitat de crear una xarxa entre totes per atraure tota mena de públic, però sense que es trepitessin entre si.

Quan se'n va celebrar el primer aniversari, se n'hi va incorporar una vuitena, La Fàbrica, dedicada al gènere de la música, i que es complementa amb una vinoteca. Al llarg del darrer any, han tancat Llibooks, Cocollona i Orient, però, d'altra banda, ha obert Mengem Cultura, que combina la venda de lli-

>> *El monument Armariet de Cultura és a l'entrada de la vila de Calonge, com volia el seu impulsor, Patrici Clara. (Foto: ALBERT VILAR)*

Patrici Clara va demanar permís a l'Ajuntament per col·locar el monument el mes d'octubre de 1923. Ja tenia la persona per fer-lo, un picapedrer gallec que feia la tanca granítica amb carreus reaprofitats i grans boles a l'església parroquial.

bres i la de productes alimentaris de proximitat. A més, dins el terme municipal no podem oblidar la Llibreria Dalmau, a Sant Antoni de Calonge.

Però aquest segon aniversari de la *booktown* de Calonge coincideix amb el centenari del naixement de la primera «llibreria» calongina. Vendria a ser el que actualment es coneix com un passallibres o *bookcrossing*. En concret, és un monument commemoratiu amb una cavitat a la pilastra i una porteta metàl·lica perquè la gent hi pugui deixar llibres o agafar-ne. Una iniciativa del mestre, filantrop i exalcalde Patrici Clara Carles (1858-1939), que la va batejar amb el nom d'*Armariet de Cultura*. Es tracta d'un banc de pedra de forma circular amb una pilastra enmig, també de pedra, damunt la qual hi ha una filigrana de ferro. A les quatre cares de la pilastra apareix el nom de Calonge. Patrici Clara el va fer per honorar el seu fill, Oliveri Clara Boada, que va morir el 1921 amb trenta anys. El monument commemoratiu fa uns quatre metres d'altura.

A més, en una altra de les cares de la pilastra destaca un poema de Patrici Clara que transmet molt el seu afecte per la humanitat: «Vianant, | siguis qui siguis | vinguis d'on vinguis | pensis com pensis | si estàs cansat, reposa | la vila de Calonge | t'ofereix aquest seient».

A les altres dues cares de la pilastra hi ha dos poemes. Un diu: «Dels turons que entorn hi ha | fins arran la mar llatina | va la terra calongina | a través d'un formós pla | la vila muntanya ençà | blanqueja entre horts i vergers | prop de boscos i glevers | rierals i salzedes | embaumant-la les pinedes | i els flairosos tarongers». I l'altre: «Sembrar arreu la cultura, m'apar amics meus, una ben noble i necessària tasca, treballant tots de fort i de ferm! Quina collita ensems rica i abundosa s'obtindrà en el pervenir, si sabem triar la més bona llavor...!». I a sota d'aquest escrit apareix el nom d'O. Clara Boada.

Patrici Clara va demanar permís a l'Ajuntament per col·locar el monument el mes d'octubre de 1923. Ja tenia la persona per fer-lo, un picapedrer gallec que feia la tanca granítica amb carreus reaprofitats i grans boles a l'església parroquial. Atès que els escrits del monument eren en català en un moment de dictadura política, la del militar Miguel Primo de Rivera, l'alcalde va informar el Govern Civil de la situació. Des de Girona s'acceptava el monument si els textos esculpits estaven en castellà. Com que no hi estaven, el monument no es va poder inaugurar. Van haver de passar nou anys, ja durant la Segona República espanyola, perquè Patrici Clara decidís novament fer l'ofertament a la vila de Calonge del monument que havia construït a l'entrada de la vila, conegut com «la Punxa», envoltat d'arbusts i rosers, a través de l'Ajuntament. Diu a l'escrit, amb data del 5 de desembre de 1932: «[...] per la vila dels meus amors l'humil present que de tot cor ofereixo». El ple de Calonge, reunit deu dies més tard, va acceptar la donació del monument per unanimitat.

L'any 2002, l'Ajuntament va reformar aquell sector de l'entrada a la vila, i el va convertir en el jardí Patrici Clara. La reforma es va inaugurar l'11 de novembre d'aquell any, juntament amb una placa que ho recorda. A més, quan ell va morir va deixar en testament que feia hereus dels seus béns tots els ciutadans de Calonge, i en representació seva, l'Ajuntament. Els diners van servir per adequar el jardí que porta el seu nom, però també, seguint una mica el que ell volia fer, el pont del Passeig d'Hivern, rehabilitar l'antic Teatre Fontova i publicar un recull biogràfic i de la seva obra en poesia i prosa.

L'*Armariet de Cultura* està catalogat per l'Ajuntament de Calonge i Sant Antoni com a bé protegit en la categoria d'element arquitectònic.

>> Detall de la cavitat amb llibres, on s'intueixen les paraules armariet (a la part de dalt) i cultura (a la de baix). (Foto: ALBERT VÍLAR)

>> Pere Caner, nat el 1922, fotografiat al monument. La imatge podria coincidir amb la seva inauguració, l'any 1932. (Foto: FONS FAMILIAR DE PERE CANER)